

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

86. An sæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas incidant
in censuram ab Episcopo latam? Idem est de statuto contra ingredientes
dicta Monasteria. Et quid, quando expressè non est ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

nafteria Monialium absque licentia. Et ita tenet Sanchez de *marim.* tom. 2. lib. 7. disp. 33. num. 33. Rodriguez in *99 Regul.* tom. 1. quæst. 45. art. 2. & alij, quos citat, & sequitur Barbosa de *potest. Episcop.* part. 3. alleg. 102. n. 73.

9. Nota nono, non incurrere in excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus, si quis loqueretur cum Novitiis, & ita docet, Graffius tom. 1. *conf.* 22. de *sent. excomm.* n. 26. quia in odiosis, & poenalibus Novitiis non comprehenduntur sub nomine Monialium. Vnde si aliquis accessit ad Monasterium cum licentia colloquendi cum aliqua Moniali, si ex industria ad se vocari faciat Novitiam, & cum ea colloquatur, non incurrere in excommunicationem dicendum est.

10. Nota decimo, quod in conscientia ad evitandum peccatum, & poenam excommunicationis, non est necesse ut licentia Ordinarii colloquendi cum Monialibus sit in scriptis; & nota etiam quod hanc licentiam dare potest non solum Episcopus, sed etiam ejus Vicarius; & si data fuerit indefinite, & absque temporis præfinitione, extinguatur per primam colloquutionem. Vide Graffium ubi supra num. 40. & 41. Sbrozium de *vicar. Episcopi*, lib. 2. quæst. 109. & 210. Mastrius de *decision.* 97. Riccio *part.* 3. collect. 587. & alios.

11. Et tandem notandum est hic obiter, quod in cap. *Monasteria*, de *vita, & honest. Cler.* & in cap. *periculose*, de *stat. Regul.* in 6. prohibetur frequentare Monasteria Monialium. Sed difficultas est, an nimia frequentatio absque legitima causa sit peccatum? affirmat Hieronymus Llamas in *Methodo Curationis* in append. quam ponit in fine §. 4. & idem docet Rodriguez in *99 Regul.* tom. 1. quæst. 45. art. 4.

12. Sed mihi absolute loquendo placet opinio Sanchez in *summa*, tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 120. asserentis, seclusis aliis extrinsecis scandalis, aut mali finis circumstantiis, non esse culpam mortalem dictam frequentiam absque iusta causa, & licentia, nisi frequentans ab Episcopo monitus non desistat, verum rarissime dicta frequentatio non generat scandalum.

RESOL. LXXXV.

An ligentur excommunicatione accedentes ad Monasteria Monialium Regularibus subiecta, si statutum Episcopi ferat censuras contra accedentes ad Monasteria Monialium?

Et an incurrant in prædictam censuram latam per modum statuti contra loquentes cum Monialibus, quia allocutio fit in loco exempto? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 71.

Sup. hoc in §. 1. A D hunc casum respondet Aloysius Bariola in *Aphor. lit. E. verb. Episcopus*, §. ult. sic enim asserit: Episcopi statutum ligans excommunicatione accedentes ad Monasteria sibi subiecta, non autem accedentes ad Monasteria Regularibus subiecta, nisi specialis mentio fiat de Cœnobiiis exemptis. Sed replicari potest, statutum Episcopi afficere accedentes ad quæcumque Monasteria absque exemptorum speciali mentione; quia ex Concilio Tridentino Episcopi à sancta Sede sunt delegati pro conservanda Monialium clausura, quæ ob frequentes accessus posset aliqua ex parte violari. Ita Bariola, qui pro negativa sententia adducit Genuesem, pro affirmativa verò Riccio. Verum non desinam hic apponere ea, quæ asserit circa præsentem questionem Bonacina de *censur. dispensatione* 1. quæstione 1.

Sup. hoc in *punct.* 11. num. 9. ubi docet accedentem ad Monasteria

ria exempta Monialium incurrere censuram latam Ref. per statutum ab Episcopo contra accedentes ad illa de *Monasteria*, nam accessus fit in territorio, non vero incurrit censuram latam per modum statuti contra loquentes cum Monialibus, nam allocutio fit in loco exempto. Ita ille.

RESOL. LXXXVI.

An seculares loquentes, & accedentes ad Monasteria exempta, incidant in censuram ab Episcopo latam? Idem est de statuto contra ingredientes dicta Monasteria.

Et quid, quando expresse non est vetitus accessus, vel aditio ad Monasteria, sed tantum loquutio?

Et docetur, quod non potest Episcopus Monasteria exempta colloquentes cum suis subditis punire.

Et etiam advertitur quod omnes leges Episcopales Regularium, Monasteria esse loca exempta, non solum ratione personarum inhabitantium, sed etiam ratione loci per se, & ideo posse aliquem in loco exempto postea intra eandem Diocesim ipsius Episcopi laborare in diebus festis de præcepto ejusdem Episcopi, & ejus jejunia non servare; & hoc idem dicendum est de aliis Episcopalis legibus. Ex parte 10. tractatu 14. & Miscell. 4. Resolutione 50. alias 48.

§. 1. N Egativam sententiam tenet Pater Vidal in *Supra Arca Theologia moralis, titulo de Monialibus*, Inquisitione 2. numero 101. ubi sic ait: Deducitur, quod excommunicatio lata ab Episcopo contra accedentes abique licentia ad Monasteria Monasteria, non ligat accedentes ad exempta, ut sunt Monasteria Regularibus subiecta: Hoc mihi clarum videtur; quoniam ad incurrendam excommunicationem duo necessarii requiruntur, nempe formalis accessus, & allocutio; cum ergo in casu nostro utrumque consumatur in loco exempto, sequitur quod non incurritur excommunicatio; licet etiam actio accedendi inchoetur in loco non exempto, consumatur tamen, & completur formaliter in loco exempto, sicut accidit de locutione, quæ inchoatur, & perficitur in loco exempto, ut patet, & ibi delictum committitur, ubi exterius consumatur: ergo non contrahitur excommunicatio; nam paria sunt locum esse Territorium, & esse exemptum, ut ex Glossa communiter recepta in capite *Præmissarum*, & Glossa final. de *Constitution.* in 6. & sentitur Doctorum; sed Episcopi excommunicatio ex communi Doctorum lata per modum Statuti, non ligat delinquentes Subditos extra Territorium, cum Episcopi jurisdictio non extendatur extra suam Diocesim, ex capite 2. de *Constitutionib.* in 6. ergo neque etiam ligat formaliter delinquentes in loco exempto. Ita Vidal; cui adde Alphonsium de Leone, de *Censur. Recollect.* 2. numero 385. ubi fiscaliter: Sequitur, primo, quod loquens cum Monialibus exemptis, vel earum Monasterium intrans, non incurrit excommunicationem latam ab Episcopo contra ingredientes, & loquentes cum Monialibus. Avila parte 2. capite 3. *disputatione* 2. dub. 5. *versicul.* Ex dictis sequitur, Sylvester, Armilla, Sayrus, & Henriquez, quos sequitur Fagundez libro 1. in *primum præceptum Ecclesie*, cap. 7. *numero* 9. ad finem. Idem de statuto contra ingredientes dicta Monasteria docet Alterius, libro 3. *disputatione* 9. cap. 5. *versic.* Ex his etiam inferri potest Layman, libro 1. tract. 4. cap. 11. *numero* 5. *versic.* idem Salm. Sicut de loquentibus, scribit etiam Bonacina, *diff.*

disp. 1. de Censur. quest. 1. part. 1. num. 9. ratione de qua supra; quia licet in his casibus delictum inchoetur in territorio Episcopi, consummatur tamen in loco exempto. Limitant hoc Ayala, & Bonacina, *locus citatus*, ubi excommunicatio lata esset contra accedentes, seu cunctas ad Monasteria Monialium, quia hoc casu delictum non tantum inchoaretur, sed etiam consummaretur in territorio Episcopi. Quam opinionem sequitur Diana *tom. 5. tract. 9. resol. 71.* Sed contrarium est verius, neque hoc casu incurri dictam excommunicationem. Ita post Henriquez, & Sayrum, docet Fagundez *loco supra citato*, quam opinionem allegatis, Sylvestro, Rosella, Rolando a Valle, & Campanile, sequitur Barbosa *de potestate Episcopi alleg. 102. num. 73.* quando expresse non est veritus accessus, vel aditio, ut ita dixerim, ad Monasteria etiam exempta; quod etiam videtur probare Bariola licet dubitanter, apud Dianam *loco superscripto*. Hucusque Alphons. de Leone.

2. Sed ego in loco citato a Leone non explicavi sententiam meam: Sed adduxi Bariolam pro negativa, & Bonacinam pro affirmativa; nunc autem assero utramque sententiam probabilem esse; sed affirmativam tanquam probabiliori adhæreo, quam novissime tunc Ioseph Ianuarius, *de casibus reservatis, resol. 34. num. 22.* Tum quia Episcopus est delegatus Apostolicus ad conservandam clausuram, ut dixi ex Concilio Tridentino, & ad Clausuræ conservationem spectat prohibitio collocutionis cum Monialibus, ut docet Barbosa, Sanchez, Bariola: ergo ut delegatus potest excommunicare colloquentes cum Monialibus exemptis, ut hoc Vgolinus *de potestate Episcopi, capite 21. §. 4. num. 4.* Tum quia Episcopus non amittit jurisdictionem in suos subditos, ex eo quia sunt in Monasteriis exemptis Monialium, nam loca Monialium dicuntur exempta ratione personarum tantum, unde Monasteria hæc Monialium non dicuntur esse extra Diocesim, sed in Diocesi, *argument. text. in capite, Cum Episcopus, de Officio Ordinarii*, ubi hoc notant Doctores; & Glossa in *Clement. 1. de foro compet. verb. Aut earum parte*. Cagnol. aliis relatis, in *leg. ultima, numero 13. ff. de Jurisdictione omn. Iud. de quo vide Merollam, tom. 2. disputat. 4. capite 3. numero 489.* Et hoc patet evidenter: nam si Moniales ille exeant, ab illo loco, & in alio Monasterio, vel loco inhabitent, locus ab ipsis habitatus efficitur exemptus, & locus derelictus, & quæ in ipso habitant remanent subiectæ Jurisdictioni Episcopi, intra cujus Jurisdictionem invenitur. Insuper Episcopus existens, seu habitans in his Monasteriis exemptis, verè dicitur residere in sua Diocesi, & ideo alternativa gaudet, Gomez in *regul. 8. Cancellarias, gloss. 43. questione 7. num. 108. & sequentibus*. Gratianus *tom. 5. discept. Forens. capite 918. numero 14.* Adde quod si Episcopus non posset punire inibi delinquentes, neque Superiores Monialium subiectarum Regularibus, c. g. ergo delicta ibi patrata remanerent simpliciter impunita; quod non est dicendum. Non potest tamen Episcopus Moniales exemptas colloquentes cum suis subditis punire, ut testatur Sella in *Select. Canon. cap. 30. num. 18.* quod sit decisum sub die 8. Augusti 1621. Vide Barbosa in *Collect. in Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. num. 121.* Hæc omnia Ianuarius, ubi supra, qui citat Suarez, Coninch, Salas, Palium, & Villucium, quibus ego addo Novarium in *Pragmat. 3. de Monialibus, Collect. 4. num. 3.* Campanilem, in *Diver. Iur. Can. Rubr. 12. cap. 16. numero 45.* Barbosa, *de potest. Episc. part. 3. alleg. 102. num. 45.* Gratianum, *tom. 2. Discept. Forens. cap. 303. numero 21.* & novissime Squillante *de oblig. & priv. Episc. part. 1. cap. 13. mod. 46.* ubi sic ait: Nulla tamen adest cen-

sura, & poena imposita à jure communi contra loquentes cum Monialibus, sed tantum per Edictum Episcopi solent imponere poenam excommunicationis, in quam excommunicationem incidunt quoque colloquentes cum Monialibus exemptis, quando expresse vetitus fuerit accessus ad Monasteria exempta, si absque licentia colloqueretur cum illis: nam licet Episcopus jurisdictionem non habeat in Monasteria Monialium exempta, nisi habito respectu ad clausuram puniendi violantes ex sacro Concilio Tridentino, *sess. 25. cap. 5.* nihilominus potest excommunicare subditos, si absque licentia cum his Monialibus loquuntur, quia in eos habet jurisdictionem, & potest hoc facere ad tollendam suis subditis occasionem peccandi. Ita ille.

3. Sed ut dixi, negativam sententiam probabilem esse puto, & ut talem etiam admittunt adversarij. Et ideo Ianuarius, ubi supra, *resol. 47. num. 4.* Sic ait: Suppono, rationem, qua probatur Episcopum, uti Delegatum Apostolicum, posse excommunicare subditos in Monasterio exempto colloquentes, non habere omnimodam evidentiam; ita quod omnino improbabilis remaneat opinio opposita. Fundatur enim in delegatione Apostolica communicata Ordinariis in ordine ad clausuram; & accessus ad loquendum cum Monialibus ad clausuram spectat, secundum Barbosa, &c. At quod accessus ad colloquendum spectet ad clausuram, adhuc evidens non est, sed est sub opinione probabili, quæ opinio secum admittit oppositam etiam probabilem; ergo ratio non est omnino evidens; Nec ratio dicens, quod sit prohibitus accessus, est simpliciter vera. Ita Ianuarius. Et absolute me citato putat Pater Vidal *supra, n. 103.* quoad omnes leges Episcopales, Regularium Monasteria esse loca exempta, non solum ratione personarum inhabitantium, ut sentit Suarez *de cens. disp. 5. sess. 4. num. 6.* verum etiam ratione loci per se, ut affirmant Bonacina, & Paulus Squillante quos probat Diana, *part. 3. tract. 5. resol. 74. §. Dico, in fin.* Ideo cum in loco exempto, qui pro extraneo habetur, quis possit licite non servare leges Episcopales; sequitur hoc idem affirmandum esse in Monasteriis regularium ab Episcoporum jurisdictione exemptis. Unde ait Fagundez cum aliis, quos refert Diana, *part. 1. tract. 10. resol. 14. §. Ex his omnibus*, posse aliquem in loco exempto posito intra eandem Diocesim ipsius Episcopi, laborare in diebus Festivis de præcepto ejusdem Episcopi, & ejus jejunia non servare; hoc idem quoque est dicendum de aliis Episcopilibus legibus. Hæc Vidal.

Sup. hoc in § præterito paulo post initium, & inf. in Ref. 97. §. 1. ad med. &c.

Quæ hic est inf. Ref. 99. & in Ref. 102. &c.

Quæ nunc est in 106. tr. 1. Ref. 48. & in tom. 4. tr. 6. Ref. 41. §. 1. post med. leg. à vers. Vade.

RESOL. LXXXVII.

An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiam si ipsa Monialis non respondeat?

Et quid è contra, si audierit Monialem sibi loquentem, si ipse illi non respondeat?

Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem?

Idem est dicendum de eo, qui de domo posita prope Monasterium loquitur cum Monialibus.

Idem est de loquentibus cum Abbatissa.

Idem de scribentibus ad illas.

Idem de advenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos accedentibus ad colloquendum cum Monialibus.

Et quid de declarante Moniali aliquem casum conscientie?

Et an Episcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edicto